

บทที่ 3

ลักษณะและนโยบายของหน่วยงานหรือองค์กรรัฐ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายต่อพม่า

Thomas Dye¹ ให้ความหมายนโยบายของรัฐว่า เป็นเรื่องเกี่ยวกับสิ่งที่รัฐบาลจะต้องกระทำ สาเหตุที่รัฐบาลต้องกระทำเช่นนั้น และได้กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างนโยบายกับการกระทำของรัฐบาล นโยบายตามความหมายนี้จึงหมายถึง “สิ่งที่รัฐบาลเลือกกระทำหรือไม่กระทำ” ทั้งนี้ นโยบายของแต่ละรัฐจะต้องประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ

1. เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับรัฐบาล ในอันที่จะจัดการ หรือรับมือกับปัญหาใดปัญหาหนึ่งที่กำลังเกิดขึ้น หรือคาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต
 2. ต้องมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่แน่นอน ในการกำหนดแนวทางการดำเนินการ
 3. รัฐต้องตั้งใจที่จะนำเอานโยบายนั้นไปปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้
- ดร.อรุณ ภาณุพงศ์ ได้ให้ความหมายของคำว่า “นโยบาย” ไว้ว่า หมายถึงวิถีทางที่จะดำเนินเพื่อให้บรรลุสิ่งที่ตั้งใจไว้ และ “การกำหนดนโยบาย” ก็คือ การคิด การวางแผน ส่วน “การดำเนินนโยบาย” เป็นการปฏิบัติตามแนวนั้นเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมาย²

ดังนั้น การกำหนดนโยบายเรื่องใดเรื่องหนึ่งจะต้องสอดคล้องกับปัญหาที่ต้องแก้ไข และต้องคำนึงถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อการณ์นโยบายไปปฏิบัติด้วย ซึ่งการเลือกดำเนินนโยบายต่างประเทศนั้น จำเป็นที่จะต้องผ่านกระบวนการพิจารณากลั่นกรองจากผู้นำ และหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งโดยทั่วไปแล้วสาระของนโยบายต่างประเทศจะเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของประเทศที่สำคัญ 2 ด้าน คือ ด้านการเมือง และเศรษฐกิจ แต่ก็อาจมีผลประโยชน์ด้านอื่นซึ่งมีความสำคัญรองๆ รวมอยู่ด้วย กระบวนการของนโยบายต่างประเทศ จึงเริ่มจากขั้นตอนการกำหนดนโยบายที่ต้องอาศัยแหล่งข้อมูลต่างๆ และข้อเสนอแนะจากหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง มาร่วมกันกำหนดเป็นนโยบายขึ้น³ จากนั้นแนวทางการดำเนินนโยบายให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบายจะเป็นขั้นต่อมา ซึ่งจะเห็นได้ว่าหน่วยงานหรือองค์กรของรัฐที่

¹ Thomas R.Dye, *The Political Policy*, (New York: Prentice-Hall International, Inc., 1972): 1.

² อรุณ ภาณุพงศ์, *การทูตและการระหว่างประเทศ*, โครงการบรรยายพิเศษ ดิเรก ชัยนาม ปี 2529, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530): 35.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 36.

เกี่ยวข้องในฐานะที่เป็นกลไกหลักของรัฐบาล จะเข้ามามีบทบาทอย่างสูงในปฏิสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทั้งในขั้นของการกำหนด และการดำเนินนโยบายต่างประเทศ

การดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยต่อพม่า นั้น มีหน่วยงานและองค์กรของรัฐหลายหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการนำนโยบายไปปฏิบัติ อาทิ ในด้านความมั่นคง นโยบายที่สำคัญๆ จะเริ่มต้นจากสภาความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และเมื่อได้รับความเห็นชอบแล้วก็จะประกาศเป็นนโยบาย จากนั้นสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ก็จะนำนโยบายดังกล่าวไปพิจารณา เพื่อแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องด้านความมั่นคง เช่น สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ กระทรวงกลาโหม และกระทรวงมหาดไทย เป็นต้น รับผิดชอบการต่อไป ในด้านเศรษฐกิจก็มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงคมนาคม เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการ นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานบางหน่วยงานที่ดำเนินงานเกี่ยวข้องทั้งด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจ เช่น กระทรวงการต่างประเทศ รัฐสภา กองการเมืองต่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี เป็นต้น

เพื่อเป็นพื้นฐานความเข้าใจเกี่ยวกับการเข้าไปดำเนินความสัมพันธ์กับพม่าในรูปแบบต่างๆ ของหน่วยงานหรือองค์กรรัฐที่จะทำการศึกษวิเคราะห์ในบทที่ 4 ในบทนี้ จะขอลำดับถึงโครงสร้าง และหน้าที่ของหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยต่อพม่า ดังนี้

ก. หน่วยงานที่ทำหน้าที่ทั้งด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจ

หน่วยงานหรือองค์กรของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินนโยบายต่อพม่า ทางด้านความมั่นคงและ/หรือเศรษฐกิจ ควบคู่กัน จนไม่สามารถแยกพิจารณาเฉพาะด้านใดในที่มี 3 หน่วยงาน ได้แก่ กระทรวงการต่างประเทศ กองการเมืองต่างประเทศ สำนักนายกรัฐมนตรี และรัฐสภา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กระทรวงการต่างประเทศ

1.1. ลักษณะโครงสร้าง

โดยทั่วไปแล้วเป็นที่ทราบกันดีว่ากระทรวงการต่างประเทศจะเป็นหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านการต่างประเทศในนามของรัฐบาล โดยคำนึงถึงผลประโยชน์แห่งชาติเป็นสำคัญ ซึ่งลักษณะของผลประโยชน์ในแต่ละยุคแต่ละสมัย และในทรรศนะของแต่ละรัฐบาลก็อาจจะมีความแตกต่างกันไปได้ กระทรวงการต่างประเทศ มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด โดยได้รับการแต่งตั้งจากรัฐบาลหรือเรียกว่าข้าราชการการเมือง ส่วนข้าราชการประจำที่ทำหน้าที่เป็นผู้บังคับบัญชาในระดับรองลงมาคือ ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ และรอง

ปลัดกระทรวงฯ ตามลำดับ นอกจากนั้น ก็มีสำนักงานเลขานุการฯ สำนักงานปลัดกระทรวงฯ ที่แยกต่างหากออกจากกรมต่างๆ ภายในกระทรวงการต่างประเทศ จะแบ่งเป็นกรมต่างๆ เช่น กรมการเมือง กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กรมอาเซียน กรมองค์การระหว่างประเทศ ฯลฯ โดยมีอธิบดีเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดในระดับกรม จากระดับกรมก็จะแบ่งย่อยออกมาเป็นกอง ซึ่งโดยปกติจะใช้การแบ่งเป็นเขตทางภูมิศาสตร์ เช่น กองเอเชียตะวันออก กองเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กองเอเชียใต้และตะวันตก เป็นต้น เพื่อทำหน้าที่ดูแลและประสานงานในประเทศที่อยู่ในภูมิภาคของตน กระทรวงการต่างประเทศมีเครื่องมือสำคัญในการทำงานคือ สถานเอกอัครราชทูต และสถานกงสุลประจำประเทศต่างๆ ทั่วโลก หน้าที่สำคัญของกระทรวงการต่างประเทศคือการเป็นผู้เสนอแนะแนวทางในการกำหนดนโยบายต่างประเทศต่อรัฐบาล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศยังมีอำนาจหน้าที่ในการเลือกวิธีการดำเนินการตามนโยบาย และเลือกเครื่องมือที่เห็นว่ามี ความเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ และมีหน้าที่รายงานการดำเนินการให้รัฐบาลทราบ ร่วมหารือ กับคณะรัฐบาลเพื่อหาแนวทางการดำเนินนโยบายต่างประเทศที่เหมาะสม

สำหรับส่วนราชการของกระทรวงการต่างประเทศที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการ ดำเนินการในเรื่องของพม่า ได้แก่ กองเอเชียตะวันออก 2 สังกัดกรมเอเชียตะวันออก

1.2. อำนาจหน้าที่และนโยบาย

หน้าที่ของกระทรวงการต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายนั้น ดร.อรุณ ภาณุพงศ์⁴ ได้แบ่งบทบาท และหน้าที่ของกระทรวงการต่างประเทศเป็น 4 ประการคือ

1.2.1. บทบาทในการกำหนดนโยบาย กระทรวงการต่างประเทศจะทำ หน้าที่อ่านสถานการณ์ภายนอก โดยอาศัยเครื่องมือ ซึ่งได้แก่ หน่วยงาน และบุคคลากร ซึ่งไป ประจำอยู่ในประเทศต่างๆ ทั่วโลก เป็นผู้รายงานสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยหน่วยราชการ ส่วนกลางจะเป็นผู้ติดตามความเป็นไปได้ และประมวลรายงานที่ได้รับมาเพื่อมาทำการวิเคราะห์ สถานการณ์ และข่าวสารที่ได้รับมา เพื่อประเมินสถานการณ์ระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นว่า เป็น อย่างไร เพื่อเป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบายที่เหมาะสม และ ถูกต้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น จากนั้นก็จะให้ข้อมูลหรือข้อเสนอแนะแก่รัฐบาล เพื่อนำไปกำหนดเป็นนโยบายของประเทศต่อไป

* อ่านรายละเอียดเรื่องการค้ากำหนด และการดำเนินนโยบายต่างประเทศ ตลอดจนข้อ จำกัดและปัญหาในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ ได้จาก อรุณ ภาณุพงศ์, การทูตและการ ระหว่างประเทศ, หน้า 30-40.

⁴ อรุณ ภาณุพงศ์, “นโยบายต่างประเทศและบทบาทของกระทรวงการต่างประเทศ,” บทบาทของกระทรวงการต่างประเทศในด้านความมั่นคงและการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ. สถาบันศึกษาการต่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, 2530, หน้า 11-25.

ข้อวิเคราะห์ ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นของกระทรวงการต่างประเทศยังจะช่วยชี้ให้เห็นลำดับความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นด้วย

1.2.2. บทบาทในการประสานนโยบาย เพื่อให้การดำเนินนโยบายต่างประเทศเป็นไปโดยมีเอกภาพและไปในทิศทางเดียวกัน กระทรวงการต่างประเทศมีหน้าที่โดยตรงในการเป็นตัวแทนของรัฐในการติดต่อสัมพันธ์กับต่างประเทศ จึงต้องทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานรัฐทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อกับต่างประเทศ โดยทำการประสานประโยชน์ในด้านต่างๆ ประสานการปฏิบัติงานภายในประเทศให้เป็นไปตามนโยบาย และประสานการดำเนินงานที่มุ่งผลสำเร็จภายนอกประเทศ ก่อนที่จะมีการแสดงออกเป็นท่าทีของชาติ ต่อปัญหาหรือสถานการณ์ระหว่างประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของรัฐ คือผลประโยชน์แห่งชาติ

1.2.3. บทบาทในการดำเนินนโยบาย กระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยงานที่มีเครื่องมือทางการทูตที่สำคัญในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เนื่องจากมีสถานทูตอยู่แทบทุกประเทศทั่วโลก ซึ่งจะทำหน้าที่ในการหาข่าวและรายงานสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้หน่วยงานกลางได้ทราบ รวมทั้งเสนอแนะแนวทางการดำเนินการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศ ซึ่งหน่วยงานกลางจะทำหน้าที่ประมวลข่าวสาร และข้อเสนอแนะต่างๆ มาพิจารณาว่าสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น จะส่งผลกระทบต่อชาติอย่างไร โดยการตีความสัญญาณทางการเมืองระหว่างประเทศจากพฤติกรรมของรัฐอื่นๆ แล้วจึงสั่งการให้มีการดำเนินการ หรือถ้าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากก็จะเสนอให้กับรัฐบาลเพื่อนำไปพิจารณาดำเนินการต่อไป

1.2.4. บทบาทในการทำความเข้าใจนโยบาย คือการชี้แจงให้ประชาชนหรือสื่อมวลชนเข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และความจำเป็นในการดำเนินนโยบายต่อปัญหาในลักษณะต่างๆ เพื่อให้ได้รับเสียงสนับสนุนจากประชาชนภายในประเทศ ซึ่งจะเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือของนโยบายต่างประเทศในสายตาของประเทศอื่นๆ ด้วย

อย่างไรก็ตาม การกำหนดนโยบายต่างประเทศนั้นมีข้อจำกัดหลายประการคือ จะต้องไม่ขัดกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศ และระเบียบปฏิบัติระหว่างประเทศ ต้องไม่ขัดกับหลักทางศีลธรรมระหว่างประเทศ ส่วนในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ ก็มีข้อจำกัดอีกหลายประการ เช่น ข้อจำกัดเนื่องจากขีดความสามารถของชาติเอง ข้อจำกัดในด้านข่าวสาร ข้อจำกัดจากการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ข้อจำกัดจากปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองภายใน เป็นต้น

2. กองการเมืองต่างประเทศ สำนักเลขาธิการสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี

2.1. ลักษณะโครงสร้าง

สำนักนายกรัฐมนตรีมีส่วนราชการที่ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี ไม่ขึ้นต่อปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และที่ขึ้นต่อปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี คือ

2.1.1. ส่วนราชการที่ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี มี 12 หน่วยงาน คือ

- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
- สำนักข่าวกรองแห่งชาติ
- สำนักงบประมาณ
- สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ
- สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
- สำนักงานคณะกรรมการจัดระบบการจราจรทางบก
- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

2.1.2. ส่วนราชการที่ขึ้นต่อปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี มี 8 หน่วยงาน คือ

- สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ
- กรมประชาสัมพันธ์
- กรมวิเทศสหการ

2.1.3. รัฐวิสาหกิจในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี มี 7 รัฐวิสาหกิจ คือ

- องค์การสวนสัตว์
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- การกีฬาแห่งประเทศไทย

- การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
- องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย
- องค์การสวนพฤกษศาสตร์
- องค์การรถไฟฟ้ามหานคร

2.2. อำนาจหน้าที่และนโยบาย

มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของนายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีกิจการเกี่ยวกับการทำงานประมาณแผ่นดิน และราชการอื่นตามที่มิกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักนายกฯ หรือส่วนราชการซึ่งสังกัดสำนักนายกฯ หรือส่วนราชการอื่น ๆ ซึ่งไม่สังกัดอยู่ในอำนาจและหน้าที่ของกระทรวงใด กระทรวงหนึ่งโดยเฉพาะ

หน่วยงานในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการต่างประเทศ ได้แก่ กองการเมืองต่างประเทศ ซึ่งสังกัดอยู่ในสำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่รับผิดชอบการปฏิบัติงานอำนวยการด้านการต่างประเทศของนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เลขาธิการนายกรัฐมนตรี และรองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ทั้งงานเชิงวิเคราะห์ที่เกี่ยวกับปัญหาทางการเมือง และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศของรัฐบาล หรือประกอบการวินิจฉัยสั่งการ จัดทำข้อมูลหรือประเด็นที่ควรยกขึ้นหารือกับผู้นำหรือบุคคลสำคัญของประเทศต่าง ๆ ที่เข้าเยี่ยมชมคาราวะ รวมทั้ง จัดทำบันทึกการสนทนา ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการต้อนรับบุคคลระดับผู้นำ และประมุขของประเทศต่าง ๆ ตลอดจนการเสด็จพระราชดำเนินเยือนต่างประเทศ และการเยือนต่างประเทศของนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ตลอดจนปฏิบัติงานในด้านการต่างประเทศอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งจำแนกเป็นกลุ่มงานได้ 2 ลักษณะ คือ

2.2.1. งานวิเคราะห์ หรืองานวิชาการ ได้แก่

การศึกษวิเคราะห์รายงานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งหน่วยงานราชการต่าง ๆ นำเสนอ ติดตามความคืบหน้าประเด็นทางการเมือง และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ที่มีผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศของรัฐบาล และเสนอรายงานที่ทันต่อเหตุการณ์เพื่อประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย การพิจารณา ตัดสินใจ และวินิจฉัยสั่งการรวบรวมข้อมูล เพื่อเสนอประเด็นประกอบการสนทนาสำหรับนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี กับผู้นำหรือบุคคลสำคัญของประเทศต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน เพื่อให้มีความสอดคล้องและต่อเนื่องกับแนวนโยบายของประเทศ บันทึกการสนทนา ระหว่างนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีกับผู้เข้าเยี่ยมชมคาราวะ เพื่อใช้ประโยชน์ในการติดตามผล โดยประสานงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ หรือดำเนินการต่อไป แปร และได้ตอบเอกสารต่างประเทศ ร่างโต้ตอบสาร จดหมาย สุนทรพจน์ภาษา

ต่างประเทศ รวมทั้งแปลเอกสารต่างประเทศที่เกี่ยวกับนโยบายต่างประเทศ รวมทั้งจัดเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานล่าม

2.2.2. งานประสานและงานปฏิบัติ ได้แก่

ดำเนินการในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการต้อนรับบุคคลสำคัญ จากต่างประเทศที่มาเยือนประเทศไทยในฐานะแขกของรัฐบาล รับผิดชอบในการต้อนรับ และประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ประสานงานในการเตรียมการถวายความสะดวกในการเสด็จพระราชดำเนินเยือนต่างประเทศ และดำเนินการในการจัดเตรียมการเยือนต่างประเทศของนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี รวมทั้งปฏิบัติหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการ เป็นผู้แทนของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีในการประชุมกับส่วนราชการ ที่เกี่ยวข้องในเรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ตามที่ได้รับมอบหมาย และปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

2.2.3. กองการเมืองต่างประเทศ แบ่งงานออกเป็น 3 ฝ่าย ได้แก่

2.2.3.1. ฝ่ายเอเชียและแอฟริกา รับผิดชอบงานทุกชนิดที่เป็นขอบเขตและหน้าที่ของกองการเมืองต่างประเทศ เฉพาะประเทศในภูมิภาคเอเชียและแอฟริกา รวมทั้งออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ยกเว้น งานแปลและโต้ตอบเอกสารภาษาต่างประเทศ งานล่าม การเข้าร่วมประชุมทางวิชาการ งานวิเคราะห์ที่มีความยุ่งยาก และงานด้านเศรษฐกิจบางเรื่อง

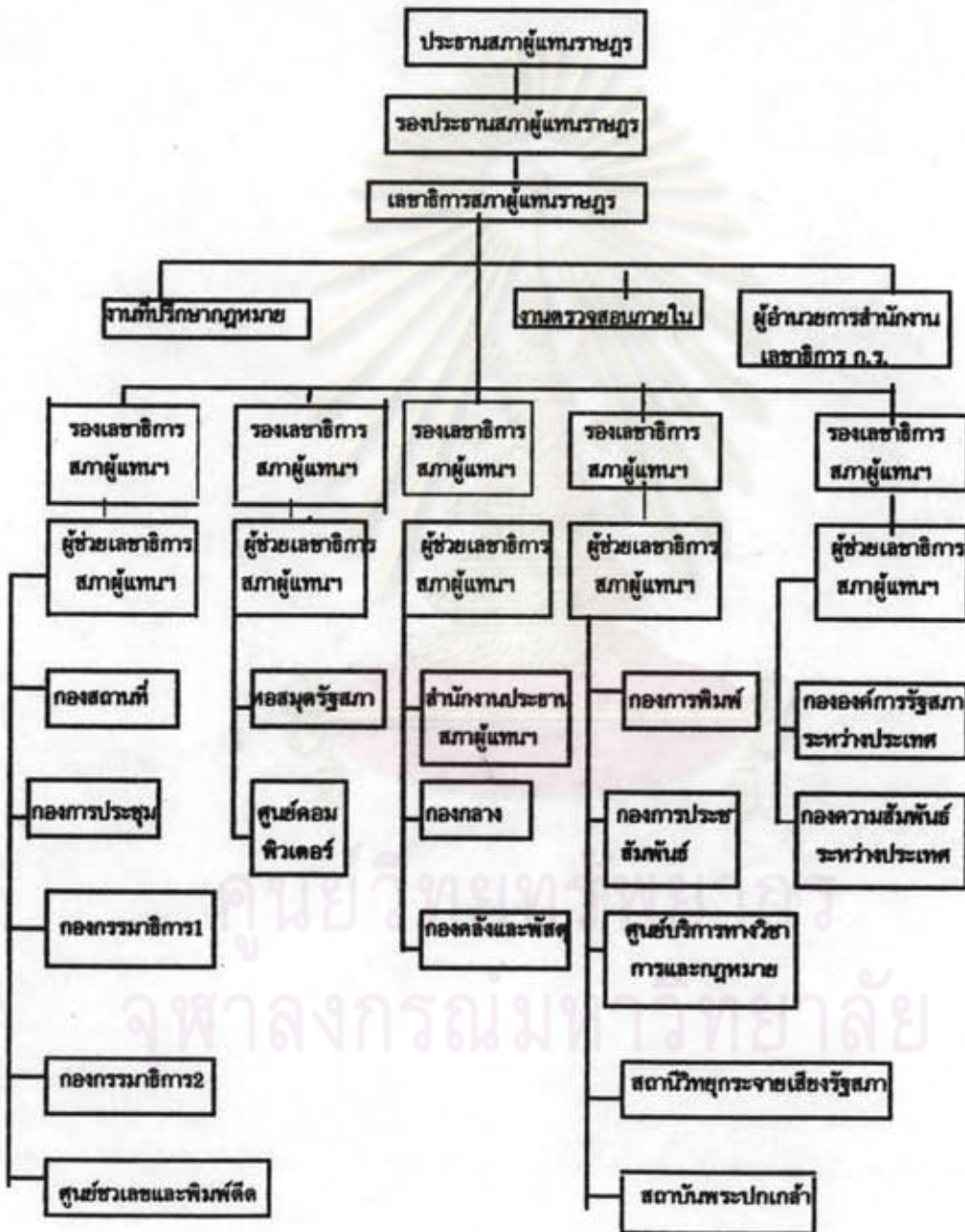
2.2.3.2. ฝ่ายยุโรป และอเมริกา รับผิดชอบงานทุกชนิดที่เป็นขอบเขตและหน้าที่ของกองการเมืองต่างประเทศ เฉพาะประเทศในภูมิภาคยุโรป อเมริกากลาง และอเมริกาใต้ สหรัฐฯ แคนาดา ยกเว้น งานแปลและโต้ตอบเอกสารภาษาต่างประเทศ งานล่าม การเข้าร่วมประชุมทางวิชาการ งานวิเคราะห์ที่มีความยุ่งยาก และงานด้านเศรษฐกิจบางเรื่อง

2.2.3.3. ฝ่ายองค์การระหว่างประเทศ รับผิดชอบงานทุกชนิดที่เป็นขอบเขตและหน้าที่ของกองการเมืองระหว่างประเทศ งานด้านการเมืองขององค์การสหประชาชาติ และทบวงการชำนัญพิเศษของสหประชาชาติ องค์การส่วนภูมิภาคต่างๆ การประชุมและการรวมกลุ่มระหว่างประเทศ รับผิดชอบงานเศรษฐกิจขององค์การระหว่างประเทศทางด้านเศรษฐกิจและสถาบันการเงินระหว่างประเทศ คณะกรรมการพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขง โครงการความช่วยเหลือจากต่างประเทศ การประชุม การลงทุน การพลังงาน นโยบายเศรษฐกิจการเงินการคลังของไทย ส่วนงานด้านสังคมมีหน้าที่รับผิดชอบด้านสังคมมนุษยธรรม และกฎหมาย เช่น ปัญหาผู้อพยพลี้ภัย ปัญหาเสพติดระหว่างประเทศ ปัญหาโจรสลัด ฯลฯ ยกเว้น งานแปลและโต้ตอบเอกสารภาษาต่างประเทศ งานล่าม การเข้าร่วมประชุมทางวิชาการ งานวิเคราะห์ที่มีความยุ่งยาก และงานด้านเศรษฐกิจบางเรื่อง

จะเห็นได้ว่า ส่วนงานของกองการเมืองต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการความสัมพันธ์ไทย-พม่า จะได้แก่ ฝ่ายเอเชีย และแอฟริกา กับฝ่ายองค์การระหว่างประเทศ โดย

ข้าราชการและรับผิดชอบการปฏิบัติราชการ สำหรับหน่วยงานในสังกัดรัฐสภาที่เกี่ยวข้องกับการต่าง ประเทศ ในฝ่ายข้าราชการประจำ มีอยู่ 2 หน่วยงาน คือ กององค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ และ กองความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ในฝ่ายข้าราชการการเมือง คือ คณะกรรมาธิการต่างประเทศ

แผนภูมิที่ 3 โครงสร้างของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

3.2. อำนาจหน้าที่และนโยบาย

รัฐสภาหรือฝ่ายนิติบัญญัติโดยปกติมีหน้าที่หลักในการออกกฎหมาย แต่รัฐธรรมนูญ ก็ได้ให้อำนาจแก่รัฐสภาในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการต่างประเทศด้วย เช่น อำนาจในการประกาศสงคราม โดยกำหนดว่ารัฐบาลจะประกาศสงครามโดยไม่ได้ความเห็นชอบจากรัฐสภาไม่ได้ หรือในการทำสนธิสัญญากับต่างประเทศ ถ้าสนธิสัญญานั้นมีผลทำให้ต้องมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือออกกฎหมายเพิ่มเติม หรือ มีบทบัญญัติที่เปลี่ยนแปลงเขตแดนราชอาณาจักรหรือเขตอธิปไตย ของประเทศ ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อน รัฐสภายังมีอำนาจในการตั้งกระทู้ถาม และเสนอญัตติเพื่ออภิปรายในปัญหาด้านการต่างประเทศด้วย

สำหรับหน่วยงานของรัฐสภา ฝ่ายข้าราชการประจำ และฝ่ายข้าราชการการเมือง ที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการต่างประเทศ มีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

3.2.1. กององค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ ทำหน้าที่ในการพิจารณาปัญหา และจัดทำข้อเสนอแนะให้แก่รัฐสภา รับผิดชอบงานเกี่ยวกับหน่วยประจำชาติไทยในสหภาพรัฐสภา องค์การรัฐสภาอาเซียน สหภาพสมาชิกรัฐสภาเอเชียและแปซิฟิก การประชุมพิเศษของผู้แทนรัฐสภาไทยที่จัดโดยรัฐสภาต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ ตลอดจนสนับสนุนทางการศึกษา หรือวิชาการและการประชุมสมาคมเลขาธิการรัฐสภา รวบรวมข้อมูล ศึกษาวิเคราะห์ จัดทำเอกสารการประชุม แปรเอกสารการประชุมประกอบการพิจารณาและศึกษาของคณะผู้แทน ติดตามสถานการณ์ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ที่จะนำไปสู่การพิจารณาในการประชุม และติดตามการปฏิบัติตามมติของที่ประชุมระหว่างประเทศ รวมทั้งรับผิดชอบในการจัดประชุมระหว่างประเทศในกรณีที่รัฐสภาไทยเป็นเจ้าภาพ จัดการประชุมในไทย และปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย⁵

3.2.2. กองความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ มีหน้าที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือของรัฐสภาไทยกับรัฐสภาต่างประเทศ งานของสมาคมและกลุ่มมิตรภาพสมาชิกรัฐสภาไทยกับสมาชิกรัฐสภาต่างประเทศ ประมวลข่าวต่างประเทศ จัดทำข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของสมาชิกรัฐสภาในเรื่องนโยบายหรือเรื่องที่อยู่ในความสนใจ ทำหน้าที่เลขานุการในการเตรียมการเดินทางของสมาชิกสมาคมและสมาชิก กลุ่มมิตรภาพฯ รับผิดชอบในการดำเนินงานของสมาคมและกลุ่มมิตรภาพฯ รับรองบุคคลสำคัญชาวต่างประเทศในการเข้าเยี่ยมคารวะ รับรองคณะผู้แทนรัฐสภาประเทศต่างๆ ที่มาเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการในฐานะแขกของสภาผู้แทนราษฎรและรัฐสภา ติดต่อประสานงานการไปเยือนรัฐสภาต่างประเทศของประธานรัฐสภา รองประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร และรองประธานสภาผู้แทนราษฎร อำนวยความสะดวก

⁵ ฝ่ายวางแผนและประสานงานบริหาร กองกลาง, การแบ่งส่วนราชการ และหน้าที่ ความรับผิดชอบของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2538.

สะดวกให้แก่คณะกรรมการและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเดินทางไปราชการต่างประเทศ และปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

3.2.3. คณะกรรมการต่างประเทศ

ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2534 ได้บัญญัติให้วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจเลือกสมาชิกของแต่ละสภาตั้งเป็นคณะกรรมการวิสามัญเพื่อดำเนินการต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นไว้ ใน มาตรา 153 และในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2535 ได้กำหนดจำนวนคณะกรรมการวิสามัญไว้ 23 คณะ ต่อมาได้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2538 ในส่วนที่เกี่ยวกับคณะกรรมการให้มีความเป็นอิสระและคล่องตัวมากขึ้น โดยยังคงให้มีคณะกรรมการวิสามัญประจำสภา 23 คณะเช่นเดิม และให้แต่ละคณะประกอบด้วยคณะกรรมการ 17 คน โดยคณะกรรมการต่างประเทศเป็น 1 ใน 23 คณะกรรมการของรัฐสภา ซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวแทนของสมาชิกสภาฯ ในการพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ซึ่งมีความสำคัญในรายละเอียดซึ่งไม่เหมาะสมที่จะนำไปพิจารณาในสภา หรือ เป็นองค์กรของสภาเพื่อทำหน้าที่ตามอำนาจหน้าที่ของสภา และเป็นเหมือนเครื่องมือของสภาในการพิจารณาเรื่องเกี่ยวกับการต่างประเทศที่สภามอบหมายภายใต้อำนาจของสภา และเมื่อพิจารณาเสร็จแล้วก็จะเสนอรายงานและข้อเสนอแนะต่อสภาเพื่อหาข้อยุติต่อไป⁶ ซึ่งจะมีผลคือทำให้สมาชิกสามารถเข้าใจปัญหาและข้อเท็จจริงต่าง ๆ ได้อย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้ สภายังสามารถเลือกสรรสมาชิกที่มีความชำนาญเฉพาะด้านเป็นตัวแทนเพื่อพิจารณารายละเอียดในเรื่องต่าง ๆ ได้

ข. หน่วยงานด้านความมั่นคง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาด้านความมั่นคง นอกจากกระทรวงการต่างประเทศแล้ว ยังมีหน่วยงานที่สำคัญอีก 3 หน่วยงาน คือ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ กระทรวงกลาโหม และกระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานหลัก ที่มีบทบาทร่วมกันดำเนินนโยบายด้านความมั่นคงของไทยต่อพม่า ในนามของ กองอำนวยการปฏิบัตินโยบายชายแดน ดังนั้น จึงจะกล่าวถึงโครงสร้างและหน้าที่ของหน่วยงานทั้ง 3 แต่พอสังเขป และจะเน้นรายละเอียดของ กองอำนวยการปฏิบัตินโยบายชายแดน (กอ.นชพ) ดังต่อไปนี้

⁶ กองกรรมาธิการ 1, คณะกรรมาธิการ, สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, (อดีตสำเนา).

1. สภาความมั่นคงแห่งชาติ

1.1. ลักษณะโครงสร้าง

สภาความมั่นคงแห่งชาติประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธานสภาความมั่นคงแห่งชาติ รองนายกรัฐมนตรีเป็นรองประธานสภาฯ มีคณะกรรมการประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้บัญชาการทหารสูงสุด และมีเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ โดยในการกำหนดนโยบายแต่ละครั้ง นายกรัฐมนตรีอาจจะมีคำสั่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินการด้วย เช่น เสนาธิการทหาร ผู้บัญชาการทหารเหล่าต่างๆ อธิบดีกรมตำรวจ เลขาธิการนายกรัฐมนตรี เลขาธิการสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ อธิบดีกรมประมงชลประทาน และเสนาธิการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน เป็นต้น

1.2. อำนาจหน้าที่และนโยบาย

สภาความมั่นคงแห่งชาติ มีสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลักซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ทำหน้าที่เป็นสภาที่ปรึกษาของรัฐบาลในการประสานปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงทั้งในประเทศและต่างประเทศ ติดตามสถานการณ์ จัดเก็บข้อมูล จัดทำเอกสารประกอบการประชุม และประมวลความคิดเห็นของที่ประชุม เพื่อเสนอต่อที่ประชุมสภาความมั่นคงแห่งชาติ กล่าวได้ว่า หน่วยงานนี้ทำหน้าที่เสนอความคิด และประสานความเข้าใจนโยบายและการปฏิบัติงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่นำนโยบายปฏิบัติ และทำการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ โดยจะรายงานให้สภาความมั่นคงรับทราบ เพื่อเตรียมหาแนวทางแก้ไขปัญหาต่อไป ดังนั้น หน่วยงานนี้จึงไม่ใช่หน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติโดยตรง แต่อาจกล่าวได้ว่าเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญหน่วยงานหนึ่งในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เพราะความมั่นคงภายในประเทศ กับความมั่นคงนอกประเทศนั้นมีความเกี่ยวข้องกัน เหตุการณ์ที่เกิดในต่างประเทศอาจส่งผลถึงความมั่นคงภายในประเทศ และเหตุการณ์ที่เกิดภายในประเทศอาจส่งผลต่อไปถึงการรับภาพและทัศนคติของประเทศอื่นได้เช่นกัน

อำนาจหน้าที่ของสภาความมั่นคงแห่งชาติ ได้แก่

1) พิจารณาเสนอแนะคณะรัฐมนตรีในเรื่องนโยบายภายใน นโยบายต่างประเทศ นโยบายการทหาร และนโยบายเศรษฐกิจ ตลอดจนนโยบายอื่นที่เกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อให้กิจการของหน่วยงานต่างๆ ของรัฐประสานกันได้อย่างใกล้ชิด

* อ่านรายละเอียดเกี่ยวกับการสรุปงานในหน้าที่ของ สภาความมั่นคงแห่งชาติ ใน สุวิทย์ สุทธานุกูล, *พบโลก* (พฤษภาคม 2533), หน้า 80-81.

2) พิจารณาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติ ตามที่คณะรัฐมนตรี
มอบหมาย

3) สภาความมั่นคงแห่งชาติอาจตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการ
พิจารณา หรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งสภาความมั่นคงแห่งชาติ ได้ใช้อำนาจนี้จัดตั้งคณะ
กรรมการปฏิบัติงานขึ้น ใน 3 ลักษณะคือ

3.1. คณะกรรมการประจำ เป็นคณะกรรมการที่ตั้งขึ้นโดยอำนาจตาม
พระราชบัญญัติสภาความมั่นคงแห่งชาติ มีจำนวน 12 คณะ

3.2. คณะกรรมการพิเศษ เป็นคณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้นตามมติคณะ
รัฐมนตรี หรือตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรี มีจำนวน 6 คณะ คณะกรรมการประเภทนี้จะหมดวาระ
ลงตามการสิ้นสุดของรัฐบาล

3.3. คณะกรรมการเฉพาะกิจ เป็นคณะกรรมการที่ตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติหน้าที่
ที่เป็นครั้งคราวตามความจำเป็น และเมื่อปฏิบัติการเสร็จสิ้นแล้วก็จะหมดวาระไป

4) คณะกรรมการที่สภาความมั่นคงแห่งชาติตั้งขึ้น อาจจะเชิญบุคคลใด
มาสอบถามหรือแสดงความคิดเห็นในกิจการที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแห่งชาติได้

นอกจากนี้ สภาความมั่นคงแห่งชาติ ยังมีบทบาทในการสนับสนุนการกำหนด
นโยบายแห่งชาติ อาทิ ศึกษา และวิเคราะห์ สถานการณ์ต่างๆ เช่น การเมือง การทหาร
เศรษฐกิจ และสังคมจิตวิทยา รวมทั้ง จัดทำเอกสาร เกี่ยวกับข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น ข้อเสนอ
แนะ เกี่ยวกับมาตรการต่างๆ ในการแก้ไขปัญหา เพื่อประกอบการใช้พิจารณากำหนดนโยบายของ
ที่ประชุมคณะกรรมการต่างๆ และที่ประชุมใหญ่สภาความมั่นคงแห่งชาติ ตลอดจนทำการประมวล
ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของหน่วยงานราชการต่างๆ เสนอต่อที่ประชุม เพื่อให้สภาความมั่นคง
พิจารณา และนำเสนอเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี หรือนายกรัฐมนตรีต่อไป

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 4 โครงสร้างสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

2. กระแสทวงกลาโหม

ภายใต้สถานการณ์ปัจจุบันที่สถานการณ์ของโลก และภูมิภาคได้คลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้น และประเทศไทยได้พัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านในทางที่ดีขึ้น ประกอบกับประเทศต่างๆ ได้หันมาพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างเร่งด่วน ทำให้การคุกคามด้วยกำลังขนาดใหญ่ไม่น่าจะเกิดขึ้นในระยะใกล้ แต่ความขัดแย้งและการกระทบกระทั่งตามแนวชายแดนกับเพื่อนบ้านก็ยังไม่หมดสิ้นไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสู้รบของทหารพม่ากับชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดนไทย-พม่า ยังคงสร้างความขัดแย้งและนำไปสู่การสู้รบกันในบางพื้นที่ นอกจากนี้ การปราบปรามชนกลุ่มน้อยของรัฐบาลพม่ายังทำให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ และประชาชน ตามแนวชายแดน เนื่องจากทหารพม่า หรือกองกำลังติดอาวุธของชนกลุ่มน้อย ได้ล่องล่ำเข้ามาในเขตแดนไทย และมีกระสุนจากอาวุธหนักบางส่วนข้ามเข้ามาตกในแดนไทย สร้างความเสียหายให้แก่ชีวิต

และทรัพย์สินของราษฎรไทย นอกจากนี้ ยังมีปัญหาอันเกิดจากความไม่ชัดเจนของเส้นพรมแดนระหว่างไทย-พม่า จนบางกรณีได้นำไปสู่การใช้กำลัง ในกรณีของปัญหาชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ฝ่ายทหาร หรือกองทัพ ถือเป็นหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่ในการปฏิบัติภารกิจด้านการป้องกันประเทศ

หน่วยงานของกระทรวงกลาโหมที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างไทย-พม่านั้น มีหลายหน่วยงาน ซึ่งจะมีทั้งในระดับที่มีส่วนในการกำหนดนโยบาย และระดับที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ในระดับการกำหนดนโยบาย คือ ส่วนแผน ฝ่ายยุทธการ กองบัญชาการทหารสูงสุด ซึ่งในการกำหนดนโยบายต่อพม่านั้น กองบัญชาการทหารสูงสุดจะ เข้ามาประชุมร่วมกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย เพื่อเสนอแนะแนวทาง จากนั้น เมื่อนโยบายถูกนำไปปฏิบัติ หน่วยงานของกระทรวงกลาโหมที่เข้ามาเกี่ยวข้องจะได้แก่ กองบัญชาการทหารสูงสุด ซึ่งประกอบด้วย 3 เหล่าทัพ คือ กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ ทั้งนี้ เนื่องจากไทยกับพมามีพรมแดนติดต่อกัน และกลาโหมก็เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านความมั่นคง ดังนั้น จึงเข้ามามีบทบาทสำคัญ

แผนภูมิที่ 5 โครงสร้างของกระทรวงกลาโหม

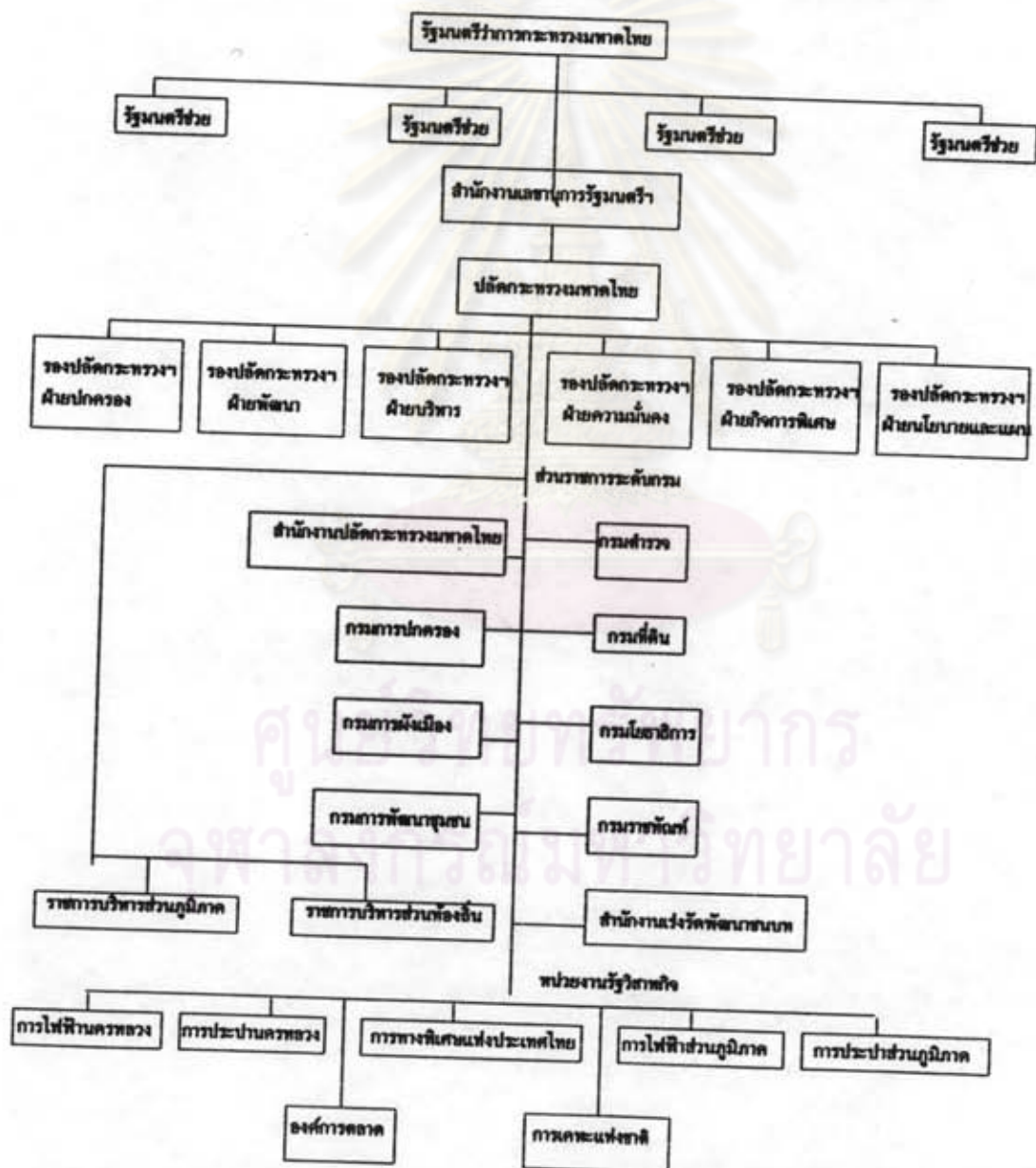

3. กระทรวงมหาดไทย

3.1. ลักษณะโครงสร้าง

กระทรวงมหาดไทย ได้แบ่งส่วนราชการออกเป็นระดับกรมจำนวน 10 หน่วยงาน และมีหน่วยงานรัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงมหาดไทย อีกจำนวน 7 หน่วยงาน สำหรับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายไทย-พม่า มี 2 หน่วยงาน คือ กรมตำรวจ และ กรมการปกครอง

แผนภูมิที่ 6 โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการกระทรวงมหาดไทย

3.2. อำนาจหน้าที่และนโยบาย

กระทรวงมหาดไทยมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบำบัดทุกข์บำรุงสุข การส่งเสริม และการพัฒนาการเมือง การปกครอง การปกครองท้องถิ่น การทะเบียนราษฎร การส่งเสริมการศึกษา และการประกอบอาชีพ การพัฒนาชุมชน การรักษาความมั่นคงภายใน การป้องกันสาธารณภัยการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การที่ดิน การสาธารณสุขโรคและการสาธารณสุขการ การโยธา การราชทัณฑ์ การผังเมือง และการพัฒนาชนบท

4. กองอำนวยการปฏิบัตินโยบายชายแดนไทย-พม่า (กอ.นชทพ.)

4.1. ลักษณะโครงสร้าง

เพื่อให้การดำเนินการด้านความมั่นคงได้รับการปฏิบัติตามนโยบาย จึงมีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 175/2526 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2526 ตั้งกองอำนวยการปฏิบัตินโยบายชายแดนไทย-พม่า(กอ.นชทพ) มีภารกิจในการดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลไทยต่อพม่าและอื่น ๆ เพื่อผลประโยชน์ของชาติโดยการควบคุม อำนาจการ สั่งการ ให้นโยบาย และสนับสนุนงบประมาณแก่หน่วยงานต่าง ๆ ตามสายการบังคับบัญชา มีผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็นผู้อำนวยการปฏิบัตินโยบายชายแดนไทย-พม่า โดยให้ศูนย์รักษาความปลอดภัยรับผิดชอบงานด้านผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่า ให้ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบกรับผิดชอบด้านปฏิบัติการชายแดนไทย-พม่า ในระดับภาคมีศูนย์ควบคุมชายแดนไทย-พม่าภาค ในระดับจังหวัดมีศูนย์สั่งการชายแดนไทย-พม่าจังหวัด ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้⁷ (ดูรายละเอียด คำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ 175/2526 ในภาคผนวก จ)

4.1.1 ศูนย์อำนวยการร่วมกองบัญชาการทหารสูงสุด(ศอ.บก.ทหารสูงสุด) ปฏิบัติหน้าที่เป็นกองอำนวยการปฏิบัตินโยบายชายแดนไทย-พม่า(กอ.นชทพ.) โดยจัดตั้งสำนักงานเลขานุการกองอำนวยการปฏิบัติการนโยบายชายแดนไทย-พม่า ขึ้นในศูนย์อำนวยการร่วม กองบัญชาการทหารสูงสุด รับผิดชอบในการดำเนินงานในสำนักงานเลขานุการกองอำนวยการปฏิบัตินโยบายชายแดนไทย-พม่า ดำเนินการติดต่อประสานงานกับหน่วยราชการในสายงานกองอำนวยการปฏิบัตินโยบายชายแดนไทย-พม่า และส่วนราชการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง⁸ (ดูรายละเอียดของนโยบาย ศอ.บก.ทหารสูงสุด ในภาคผนวก จ)

⁷ พันเอก วิชิต ราชะเลข, “ปัญหาความมั่นคงตามแนวชายแดนไทยด้านตะวันตก,” (วิทยานิพนธ์วิทยาลัยเสนาธิการทหาร, หลักสูตรเสนาธิการทหาร รุ่น 35, 2537), หน้า 22-25.

⁸ ศูนย์อำนวยการร่วม, นโยบายและแนวทางในการปฏิบัติงานด้านชายแดนไทย-พม่า, (กรุงเทพมหานคร :กองบัญชาการทหารสูงสุด, 2530).

ด้วย

4.1.2. ที่ปรึกษาผู้อำนวยการปฏิบัตินโยบายชายแดนไทย-พม่า ประกอบ

- 1) เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี
- 2) ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ
- 3) ปลัดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย
- 4) เสนาธิการทหารเรือ กระทรวงกลาโหม
- 5) เสนาธิการทหารอากาศ กระทรวงกลาโหม
- 6) อธิบดีกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย
- 7) อธิบดีกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
- 8) อธิบดีกรมการเมือง กระทรวงการต่างประเทศ
- 9) อธิบดีกรมศุลกากร กระทรวงการคลัง
- 10) ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี
- 11) อธิบดีกรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย
- 12) ผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน กระทรวงมหาดไทย
- 13) เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักนายกรัฐมนตรี
- 14) ผู้บังคับการกองตรวจคนเข้าเมือง กระทรวงมหาดไทย

4.1.3. ศูนย์รักษาความปลอดภัย/คณะกรรมการควบคุมผู้พลัดถิ่นสัญชาติ

พม่า

- 1) เป็นคณะทำงานประจำของกองอำนาจการปฏิบัตินโยบายชายแดนไทย-พม่า เพื่อช่วยเหลือกองอำนาจการปฏิบัตินโยบายชายแดนไทย-พม่า ในการปฏิบัติตามนโยบายของไทยต่อพม่าของรัฐบาล
- 2) เป็นศูนย์ข่าวกรองงานด้านชายแดนไทย-พม่า
- 3) เป็นฝ่ายประสานการปฏิบัติ และช่วยเหลือส่วนราชการในสายงานกองอำนาจการปฏิบัตินโยบายชายแดนไทย-พม่า เพื่อให้บรรลุภารกิจและนโยบายที่ได้รับมอบหมาย จากกองอำนาจการปฏิบัตินโยบายชายแดนไทย-พม่า
- 4) ผู้บัญชาการศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการทหารสูงสุด เป็นประธานคณะกรรมการควบคุมผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่า

4.1.4. ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก ปฏิบัติหน้าที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการชายแดนไทย-พม่า

- 1) มีเสนาธิการทหารบก เป็นผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการชายแดนไทย-พม่า และควบคุมการปฏิบัติงานของศูนย์ควบคุมชายแดนไทย-พม่าภาค 1 ภาค 3 และภาค 4

2) รับผิดชอบการปฏิบัติงานตามนโยบายของรัฐบาล และอื่น ๆ ปฏิบัติงานตามที่จะได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการปฏิบัตินโยบายชายแดนไทย-พม่า

3) จัดตั้ง ฝ่ายปฏิบัติการชายแดนไทย-พม่า

4.1.5. กองทัพภาคที่ 1 ภาคที่ 3 ภาคที่ 4 ปฏิบัติหน้าที่เป็นศูนย์ควบคุมชายแดนไทย-พม่า ภาค 1 ภาค 3 และภาค 4 ตามลำดับ

1) ควบคุมการปฏิบัติงานของศูนย์สั่งการชายแดนไทย-พม่า จังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบโดยตรง

2) ปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการควบคุม ผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่าและชนกลุ่มน้อย ทั้งที่ถืออาวุธและมีได้ถืออาวุธ

3) แม่ทัพภาค 1 แม่ทัพภาค 3 และแม่ทัพภาค 4 เป็นผู้อำนวยการศูนย์ควบคุมชายแดนไทย-พม่า ภาค 1 ภาค 3 ภาค 4 ตามลำดับ

4.1.6. จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ตาก กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร ระนอง ปฏิบัติหน้าที่เป็นศูนย์สั่งการชายแดนไทย-พม่าจังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัดตั้งที่กล่าวมาแล้ว เป็นผู้อำนวยการศูนย์ สั่งการชายแดนไทย -พม่า จังหวัด

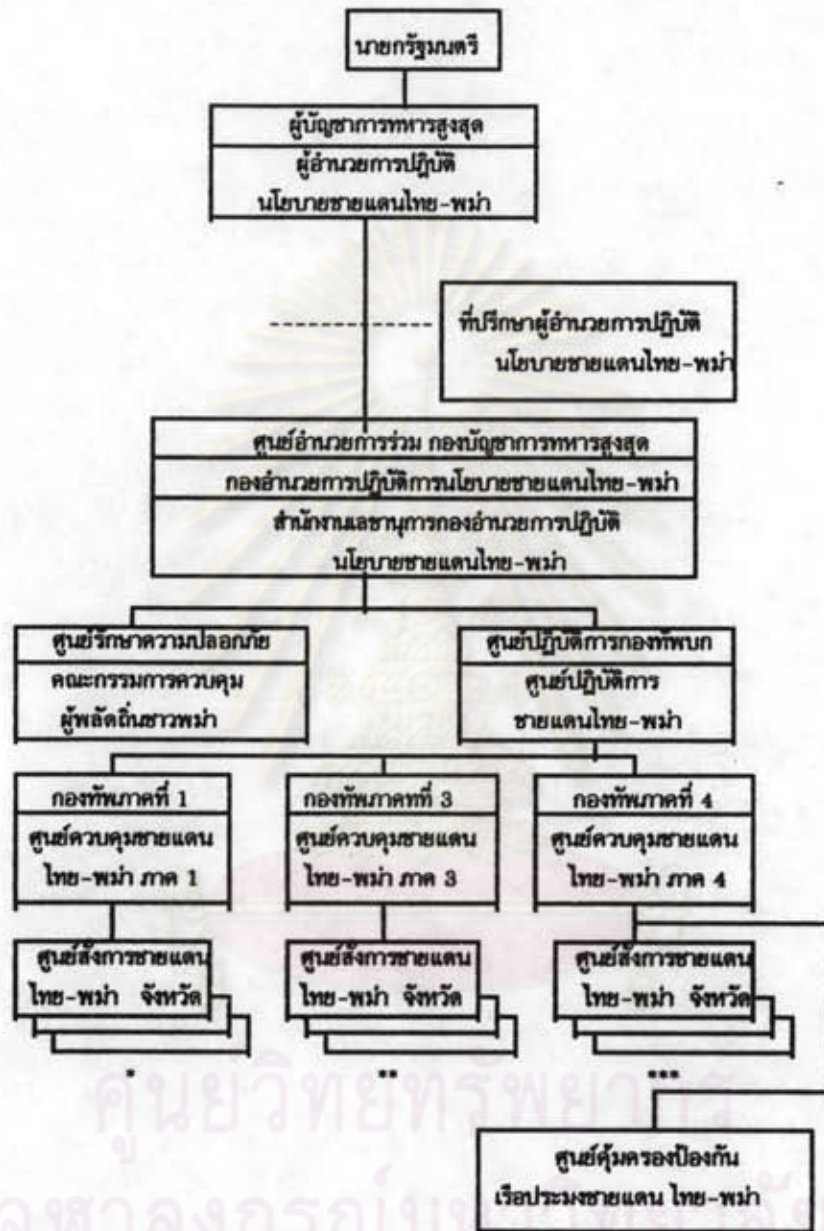
4.1.7. สถานีทหารเรือพังกา ปฏิบัติหน้าที่เป็นศูนย์คุ้มครองป้องกัน เรือประมงชายแดนไทย- พม่า

4.2. อำนาจหน้าที่และนโยบาย

กองอำนาจการปฏิบัตินโยบายชายแดนไทย-พม่า ยังมีหน้าที่รับผิดชอบ และดูแลในส่วนของคณะกรรมการชายแดนภูมิภาค (Regional Border Committee) และคณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่น (Local Border Committee) ฝ่ายไทยด้วย

ไทยกับพม่ามีข้อตกลงและความร่วมมือกันทางชายแดนระหว่างสองประเทศ ซึ่งได้มีการลงนามร่วมกันในปี พ.ศ.2506 โดยให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการชายแดนร่วมกัน 3 ระดับ คือ ระดับสูง ระดับภูมิภาค (จังหวัด) และระดับท้องถิ่น แต่การประชุมคณะกรรมการชายแดนตามข้อตกลงดังกล่าวได้หยุดชะงักมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2511 แม้ว่าฝ่ายไทยจะได้พยายามให้พม่ารื้อฟื้นการประชุมคณะกรรมการชายแดน แต่ฝ่ายพม่าไม่ได้ตอบสนองแต่อย่างใด คณะกรรมการชายแดนไทย-พม่า เริ่มได้รับพิจารณาใหม่ภายหลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในพม่า เมื่อปี พ.ศ.2531 แล้ว โดยเหตุการณ์ที่นำไปสู่การเจรจาในเรื่องนี้เริ่มจาก การที่ฝ่ายพม่าล้ำแดนเข้ามาทำลายบ้านวังแก้ว อ.แม่สอด จ.ตาก เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2532 รัฐบาลไทยจึงได้ยื่นบันทึกช่วยจำประจักษ์รัฐบาลพม่า ต่อมารัฐบาลพม่าได้ตอบบันทึกช่วยจำว่า รัฐบาลพม่าได้ตกลงที่จะจัดตั้งคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค และจะจัดให้มีคณะสำรวจความเสียหายร่วมระหว่างไทย-พม่า เพื่อตรวจสอบความเสียหายที่เกิดจากการสู้รบ ถ้าความเสียหายดังกล่าวเป็นการกระทำของฝ่ายพม่า รัฐบาลพม่าจะพิจารณาชดใช้ค่าเสียหายตามความเหมาะสม เพื่อให้การจัดตั้ง

แผนภูมิที่ 7 โครงสร้างกองอำนวยการปฏิบัตินโยบายชายแดนไทย-พม่า (กอ.นชทพ.)

* ประกอบด้วยจังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์
 ** ประกอบด้วยจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน และตาก
 *** ประกอบด้วยจังหวัดชุมพร และระนอง

คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค และคณะสำรวจความเสียหายร่วมระหว่างทั้งสองฝ่ายเสร็จสิ้น โดยเร็ว รักษาการผู้บัญชาการทหารสูงสุดและผู้อำนวยการปฏิบัตินโยบายชายแดนไทย-พม่า ได้มอบหมายให้คณะผู้แทนส่วนราชการต่างๆ ของไทยไปประชุมหารือกับฝ่ายพม่า ที่กรุงย่างกุ้ง ระหว่างวันที่ 8-10 มิถุนายน 2532 โดยการประชุมร่วมกันระหว่างคณะผู้แทนไทยกับผู้แทนพม่า มีขึ้นในวันที่ 9 มิถุนายน 2532 ณ กระทรวงกลาโหมพม่า กรุงย่างกุ้ง (ดูรายละเอียดของคณะกรรมการชายแดน ในภาคผนวก ซ)

คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาคที่ไทยและพม่าร่วมตกลงกันจัดตั้งขึ้นนี้ ประกอบด้วยประธานของฝ่ายไทย และฝ่ายพม่าเป็นผู้บัญชาการระดับภาค ประธานของฝ่ายไทย คือแม่ทัพภาค ส่วนฝ่ายพม่ามีผู้บัญชาการภาคเป็นประธาน และมีผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ในระดับภูมิภาคซึ่งประจำอยู่ในพื้นที่นั้น และผู้แทนจากกระทรวงการต่างประเทศ ร่วมเป็นคณะกรรมการ

นอกจากคณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่นแล้ว ทั้งสองฝ่าย ยังให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่นในระดับเมืองชายแดนอีก 3 ชุด โดยให้คณะกรรมการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการปรึกษาหารือ ถึงมาตรการซึ่งอาจจำเป็นต่อการแก้ไขปัญหาคความมั่นคงร่วมกัน และปัญหาเฉพาะอื่นๆ ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นบริเวณชายแดน รับผิดชอบต่อการประกันการปฏิบัติตามมาตรการ โดยเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจ และรับผิดชอบต่อการ ประสานงานและการควบคุมดูแลให้การประสานงานมีประสิทธิภาพ โดยการประสานงานในการนำมาตราการทั้งปวงมาปฏิบัติจะกระทำโดยการติดต่อระหว่างคณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่น และให้จัดประชุมตามความจำเป็นของสถานการณ์ ณ สถานที่ที่เห็นชอบร่วมกันระหว่างทั้งสองฝ่าย

คณะกรรมการส่วนท้องถิ่นจะปฏิบัติหน้าที่โดยการชี้แนะของคณะกรรมการส่วนภูมิภาค และมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องความมั่นคงบริเวณชายแดน ภายในขอบอำนาจของตน ตลอดจนดำเนินการเกี่ยวกับปัญหาชายแดนอื่นๆ ให้มีการจัดตั้งการติดต่อระหว่างคณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่นของทั้งสองฝ่าย ให้มีการจัดประชุมตามความจำเป็นของสถานการณ์ ณ สถานที่ที่เห็นชอบร่วมกัน

ทั้งนี้ คณะกรรมการทั้งสองระดับจะปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เป็นไปตามกฎหมาย และกฎเกณฑ์ของแต่ละประเทศ และสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ บันทึกความเข้าใจในการจัดตั้งคณะกรรมการฯ นี้ ได้ลงนามร่วมกันระหว่างร้อยตรีประพาส ลิมประพันธ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ในฐานะผู้แทนรัฐบาลไทย กับ อู ยุ้น ส่วย (U Nyunt Swe) เอกอัครราชทูตพม่าประจำประเทศไทย เป็นตัวแทนรัฐบาลพม่า และได้ระบุไว้ในบันทึกว่าข้อความ และภาคผนวกของบันทึกนี้ อาจได้รับการแก้ไขได้โดยความเห็นชอบของรัฐบาลทั้งสองประเทศ

ส่วนที่ต้องมีการจัดตั้งคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ร่วมไทย-พมานั้น พันเอกทวีศักดิ์ มุสิกนิลพันธ์ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “การที่ต้องมีการจัดตั้งคณะกรรมการดังกล่าว เนื่องจากความสัมพันธ์ที่ไม่ราบรื่นระหว่างไทย-พม่าในอดีต ทำให้การติดต่อสื่อสาร

กันชะงักงันไม่ตีเท่าที่ควร การติดต่อระหว่างทหารต่อทหารเป็นวิธีเดียวที่ได้ผล ซึ่งรัฐบาลได้เล็งเห็นจุดนี้ จึงมอบให้ทหารดูแล⁹

4.2.1. คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาคของไทยประกอบด้วย

4.2.1.1 พื้นที่รับผิดชอบกองทัพภาคที่ 1 มีแม่ทัพภาคที่ 1 เป็นประธานกรรมการ นอกจากนั้น ก็มีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาคที่ 1 ผู้บัญชาการกองพล ที่ 9 ผู้บังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 1 ผู้ว่าราชการจังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี และประจวบคีรีขันธ์ ผู้แทนกรมศุลกากร ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ ผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง หัวหน้าสำนักงานประสานงานร่วมไทย-พม่า เป็นเลขานุการ

4.2.1.2 พื้นที่รับผิดชอบกองทัพภาคที่ 3 มีแม่ทัพภาคที่ 3 เป็นประธานกรรมการ นอกจากนั้น ก็มีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาคที่ 3 ผู้บัญชาการกองพล ที่ 4 ผู้บังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 3 ผู้ว่าราชการจังหวัดตาก เชียงราย แม่ฮ่องสอน ผู้แทนกรมศุลกากร ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ ผู้แทนส่วน ราชการที่เกี่ยวข้อง หัวหน้าสำนักงานประสานงานร่วมไทย-พม่า เป็นเลขานุการ

4.2.1.3. พื้นที่รับผิดชอบกองทัพภาคที่ 4 มีแม่ทัพภาคที่ 4 เป็นประธานกรรมการ นอกจากนั้น ก็มีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาคที่ 4 ผู้บัญชาการกองพลที่ 5 ผู้บังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4 ผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพรและระนอง ผู้แทนกรมศุลกากร ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ ผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง หัวหน้าสำนักงานประสานงานร่วมไทย-พม่า เป็นเลขานุการ (ดูรายละเอียดของคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค ในภาคผนวก ฉ)

4.2.2. คณะกรรมการชายแดนระดับท้องถิ่นของฝ่ายไทยแต่ละคณะประกอบด้วย

4.2.2.1. คณะกรรมการชายแดนท้องถิ่นแม่สาย ประกอบด้วยผู้บังคับการจังหวัดทหารบกเชียงราย นายอำเภอแม่สาย สารวัตรใหญ่อำเภอแม่สาย ผู้กำกับการตำรวจตระเวนชายแดน นายทหารประจำสำนักงานประสานงานร่วมไทย-พม่า

4.2.2.2. คณะกรรมการชายแดนท้องถิ่นแม่สออด ประกอบด้วย ผู้บังคับการชุดควบคุมที่ 34 นายอำเภอแม่สออด สารวัตรใหญ่อำเภอแม่สออด ผู้กำกับการตำรวจตระเวนชายแดน นายทหารประจำสำนักงานประสานงานร่วมไทย-พม่า

4.2.2.3. คณะกรรมการชายแดนท้องถิ่นอำเภอเมืองระนอง ประกอบด้วยผู้บังคับการกรมทหารราบที่ 5 นายอำเภอเมืองระนอง สารวัตรใหญ่สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองระนอง ผู้กำกับการตำรวจตระเวนชายแดน นายทหารประจำสำนักงานประสานงานร่วมไทย-พม่า

⁹ ร้อยตำรวจเอก ไพศิษฐ์ สังคหะพงศ์, การตัดสินใจขององค์กรในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศศึกษากรณีพิพาทปัญหาเนิน 491, หน้า 38.

นอกจากนี้ เพื่อให้การปฏิบัติงานด้านการควบคุมดูแลผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่า ผู้หลบหนีเข้าเมืองจากพม่า และชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่าเกิดผลในทางปฏิบัติ กระทรวงมหาดไทย จึงได้มีคำสั่งให้จัดตั้งศูนย์อำนวยการปฏิบัติต่อบุคคลเข้าเมือง โดย ไม่ชอบด้วยกฎหมายจังหวัด ขึ้นในจังหวัดราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร และระนอง (คำสั่งกระทรวงมหาดไทย 2529) นอกจากนี้ นายกรัฐมนตรีได้อนุมัติให้จัดตั้งคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค และคณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่นไทย-พม่า เมื่อ 13 กรกฎาคม พ.ศ.2532 รวมทั้งผู้อำนวยการปฏิบัตินโยบายชายแดนไทย-พม่า ยังได้อนุมัติให้มีการจัดตั้งชุดติดต่อดูแลประสานงานร่วมไทย-พม่า ขึ้นในจังหวัดเชียงราย แม่ฮ่องสอน ตาก กาญจนบุรี และจังหวัดระนอง เพื่อรองรับภารกิจด้านชายแดนไทย-พม่า สนับสนุนอีกทางหนึ่งด้วย (ดูรายละเอียดของคณะกรรมการชายแดน ระดับท้องถิ่นในภาคผนวก ๗)

หน่วยงานด้านเศรษฐกิจ

1. กระทรวงพาณิชย์

กระทรวงพาณิชย์มีหน้าที่และบทบาท ดังนี้

- จัดระเบียบการส่งออกและนำเข้าสินค้าที่สำคัญต่างๆ กำหนดมาตรฐานสินค้าออก เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประเทศรวมทั้งบริหารและส่งเสริมการส่งออกสินค้าเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ
- ส่งเสริมและพัฒนาการค้าและการตลาดภายในประเทศ ดำเนินการเพื่อป้องกัน และควบคุมการผูกขาดในทางเศรษฐกิจการค้า จัดระเบียบทางการค้าและรักษาความเป็นธรรมในการซื้อขายสินค้า
- เสนอความเห็น วางแผน และประสานงานด้านการค้าและการตลาดเพื่อส่งเสริมการส่งออก เผยแพร่สินค้าไทยในต่างประเทศ รวบรวมและบริการข้อมูลการค้าแก่ผู้ผลิตและผู้ส่งออกไทย และผู้นำเข้าต่างประเทศ
- ควบคุมตรวจสอบดูแล และให้บริการงานด้านทะเบียนการค้า บัญชี ชั่งตวงวัด และการค่าน้ำมันเชื้อเพลิงให้เป็นไปตามกฎหมาย รวมทั้งการตรวจสอบคุณภาพน้ำมันเชื้อเพลิง และการออกใบอนุญาตต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ดำเนินการเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี เพื่อแก้ไขปัญหา อุปสรรค ปกป้อง และรักษาผลประโยชน์ทางการค้าของประเทศ รวมทั้งขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการค้ากับต่างประเทศ
- ส่งเสริมพัฒนาการประกันภัยให้เจริญก้าวหน้า ควบคุมการดำเนินงานของบริษัทประกันภัยตัวแทน และนายหน้าประกันภัย รวมทั้งคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของผู้เอาประกันภัยและผู้มีส่วนได้เสียในการประกันภัย เพื่อประโยชน์แก่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ ส่งเสริม

พัฒนา และคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา รวมทั้งเสนอความเห็นเกี่ยวกับนโยบายด้านทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศ

- รวบรวมประมวลผลและจัดระบบข้อมูลการพาณิชย์ และสถิติ เพื่อเป็นคลังข้อมูลกลางให้บริการและเผยแพร่แก่หน่วยงานรัฐบาลและเอกชน

แผนภูมิที่ 8 โครงสร้างของกระทรวงพาณิชย์

2. สภาก่อการค้าแห่งประเทศไทย

สภาก่อการค้าแห่งประเทศไทยมีบทบาทที่สำคัญ ได้แก่

- เสนอแนะนโยบายและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการลงทุน เศรษฐกิจ และการค้า
- ดำเนินการเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการค้าเงินธุรกิจและการค้ากับต่างประเทศ
- ร่วมมือกับ ภาครัฐบาลดำเนินการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและการค้าของประเทศ
- ดำเนินการเพื่อกระชับความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านธุรกิจ และการค้าระหว่างประเทศ
- บริการวิชาการ แก่ธุรกิจ และสมาชิก

สำหรับกิจกรรมของสภาก่อการค้าแห่งประเทศไทย ได้แก่

1. เป็นตัวแทนภาคธุรกิจการค้าเข้าร่วมประชุมและประสานความร่วมมือกับภาครัฐบาล โดยการเสนอข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ นโยบาย และมาตรการเกี่ยวกับการค้าและเศรษฐกิจ รวมทั้งร่วมมือกับภาครัฐบาลแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ ส่งเสริมการส่งออก การลงทุน และการพัฒนาเศรษฐกิจ

2. ดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อสนับสนุน และส่งเสริมธุรกิจ โดยการรวบรวมและรายงานข่าวสารและข้อมูลเกี่ยวกับการค้า การลงทุน และเศรษฐกิจ ดำเนินการออกเอกสาร

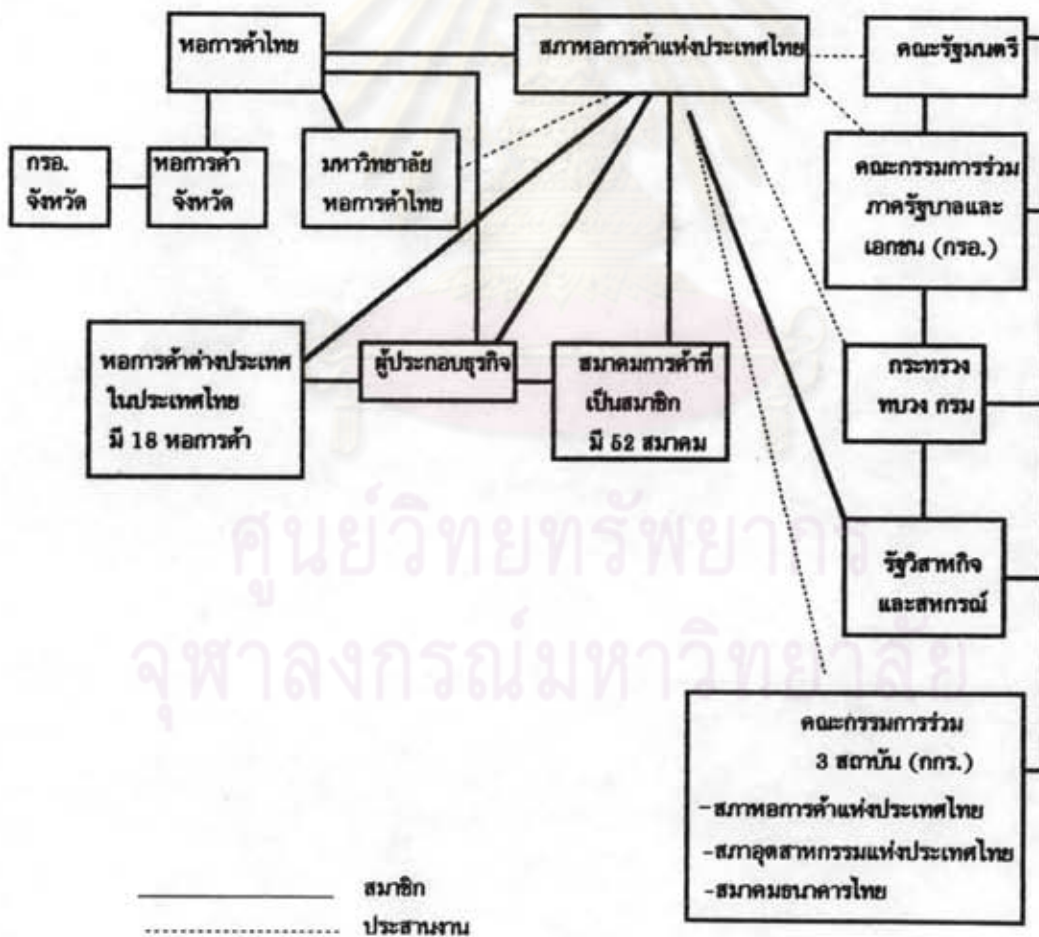
คำประกันภาคีศุลกากรการนำสินค้าเข้าชั่วคราว และออกหนังสือรับรองคุณภาพสินค้าและหนังสือรับรองสถานะของผู้ประกอบการ รวมทั้งทำการศึกษาวิจัย และจัดประชุมสัมมนาเกี่ยวกับธุรกิจการค้าและเศรษฐกิจ

3. ดำเนินการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับองค์กรกลางธุรกิจและหน่วยงานของรัฐบาลต่างประเทศ โดยการแลกเปลี่ยนข่าวสารและคณะผู้แทนการค้า สนับสนุนเผยแพร่สินค้า จัดประชุมความร่วมมือทางการค้าและเศรษฐกิจ

4. สนับสนุนบทบาทหอการค้า และสมาคมการค้าในการส่งเสริมพัฒนาและแก้ไข ปัญหาธุรกิจของสมาชิก

5. ร่วมมือและผนึกกำลังกับองค์กรเอกชนอื่นในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ และส่งเสริมการค้าและการลงทุน เช่น สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสมาคมธนาคารไทย

แผนภูมิที่ 9 สภาหอการค้าแห่งประเทศไทยและหอการค้าไทย และความสัมพันธ์กับภาครัฐบาล

3. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

หน่วยงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับพม่ามีหน่วยงานที่สำคัญ 2 หน่วยงาน คือกรมป่าไม้ และกรมประมง ซึ่งทั้งกิจการป่าไม้ และประมง นับได้ว่าเป็นประเด็นที่มีความสำคัญในแง่ผลประโยชน์ของไทยที่ต้องการได้จากพม่า จึงจะขอกล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานทั้งสอง ดังนี้

1. กรมป่าไม้ ในรัชกาลปัจจุบัน ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ แบ่งส่วนราชการกรมป่าไม้ขึ้น เรียกว่า พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ.2535¹⁰ ให้กรมป่าไม้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยสวนป่า กฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(2) ส่งเสริมและพัฒนาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและฟื้นฟูระบบนิเวศในพื้นที่ป่าไม้

(3) ศึกษา ค้นคว้า วิจัย ทดลอง และพัฒนาวิชาการด้านการป่าไม้และสัตว์ป่าและวิชาการด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง

(4) ปฏิบัติราชการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมป่าไม้หรือตามที่กระทรวง หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ทั้งนี้ พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ได้แบ่งส่วนราชการกรมป่าไม้ ออกเป็น ราชการบริหารส่วนกลาง ประกอบด้วย 13 หน่วยงาน คือ 7 สำนักงาน กับ 6 กอง และราชการบริหารส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย 2 สำนักงาน

2. กรมประมง ในรัชกาลปัจจุบัน ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ แบ่งส่วนราชการกรมประมงขึ้น เรียกว่า พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ.2537¹¹ ให้กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการประมง กฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ กฎหมายว่าด้วยโรงงาน กฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

¹⁰ พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2535, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 109, 22 ตุลาคม 2535.

¹¹ พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2535, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 111, 23 ตุลาคม 2537, หน้า 24-31.

(2) ศึกษา ค้นคว้า วิจัย และพัฒนาเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำและสิ่งแวดล้อม การเพาะเลี้ยง การปรับปรุงพันธุ์ การผลิตและการขยายพันธุ์สัตว์น้ำ รวมทั้งเครื่องมือประมง และวิชาการด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง

(3) ศึกษา ค้นคว้า วิจัย ทดลอง และพัฒนาเกี่ยวกับการเก็บรักษา และการแปรรูปสัตว์น้ำ วิเคราะห์ ตรวจสอบ และรับรองคุณภาพสัตว์น้ำ และผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ

(4) สำรวจ วิเคราะห์ และวิจัยแหล่งทำการประมงทั้งในน่านน้ำไทย และน่านน้ำไทย รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับการประมงระหว่างประเทศ

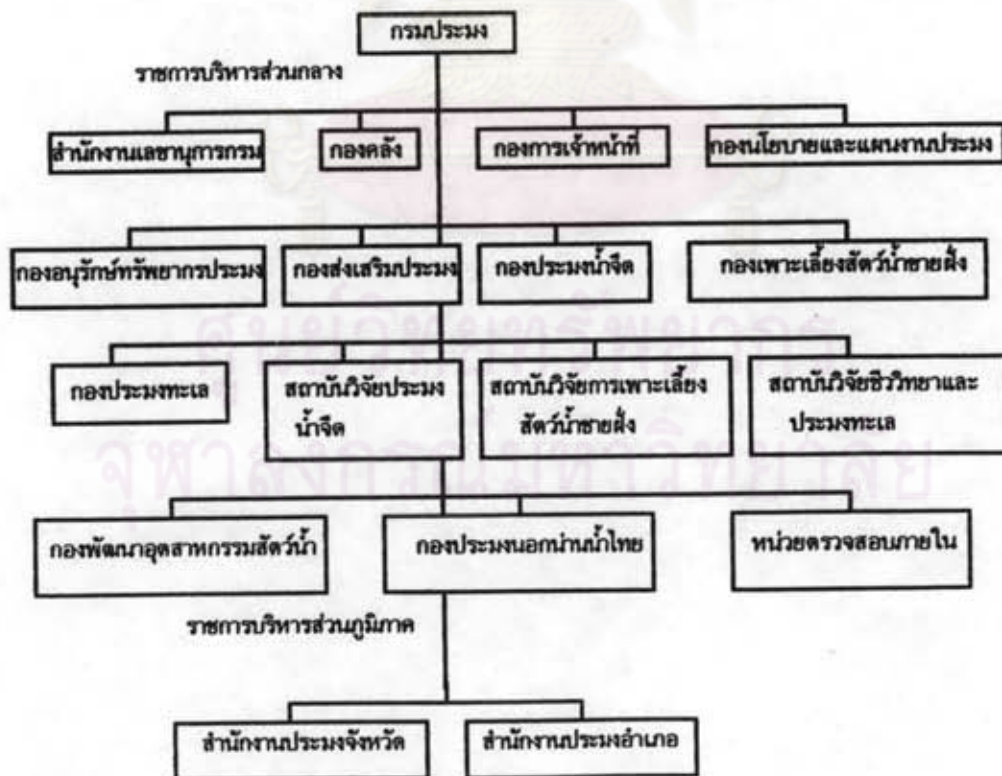
(5) ส่งเสริม พัฒนาอาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การทำประมง และแปรรูปสัตว์น้ำ

(6) ปฏิบัติราชการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมประมง หรือตามที่กระทรวง หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ได้แบ่งส่วนราชการกรมป่าไม้ ออกเป็น การบริหารส่วนกลาง ประกอบด้วย 1 สำนักงาน 10 กอง กับ 3 สถาบัน และการบริหารส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย 2 สำนักงาน หน่วยงานของกรมประมงที่มีส่วนสำคัญในการดำเนินการด้านการประมงที่เกี่ยวกับต่างประเทศคือ กองประมงน่านน้ำไทย มีอำนาจหน้าที่ในการ สำรวจ วิเคราะห์ และวิจัยเกี่ยวกับแหล่งทำการประมงทะเลลึกในน่านน้ำไทยและน่านน้ำไทย ดำเนินการเกี่ยวกับการทำประมงร่วมกับต่างประเทศ ปฏิบัติงานร่วม หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

แผนภูมิที่ 10 โครงสร้างของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

นโยบายร่วมของหน่วยงานหรือองค์กรของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจ ของไทยต่อพม่า

จากรายละเอียดอำนาจหน้าที่ และโครงสร้างของหน่วยงานรัฐตั้งได้กล่าวข้างต้น พอทำให้มองเห็นภาพรวม และข้อจำกัดของหน่วยงานหรือองค์กรรัฐ ที่มีอำนาจหน้าที่และบทบาทเฉพาะตามที่กฎหมายกำหนดซึ่งแตกต่างกันไป ดังนั้น เพื่อให้หน่วยงานหรือองค์กรรัฐ ดำเนินนโยบายอย่างสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ผู้กำหนดนโยบายหรือรัฐบาล จึงได้กำหนดนโยบายร่วม เพื่อให้ทุกหน่วยงานถือเป็นกรอบในการดำเนินงานต่อพม่า ดังนี้

สำหรับนโยบายที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหภาพพม่า นั้น ได้รับการกล่าวถึงในลักษณะที่เป็นนโยบายโดยรวมจากการลงมติของสภาความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งสภาความมั่นคงแห่งชาติได้มีมติเกี่ยวกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติของไทยต่อพม่าขึ้นครั้งแรกเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2524 ต่อมาสภาความมั่นคงฯ เห็นว่ามติดังกล่าวได้ผ่านมาเป็นระยะเวลาอันแล้วสมควรให้มีการทบทวนนโยบายดังกล่าวเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป และได้เสนอให้คณะกรรมการนโยบายของสภาความมั่นคงแห่งชาติพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติม 2 ครั้ง เมื่อ 29 มีนาคม และ 6 พฤษภาคม 2531 ตามลำดับ หลังจากนั้นจึงได้เสนอให้สภาความมั่นคงแห่งชาติพิจารณา โดยมีพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น เป็นประธานพิจารณา เมื่อ 11 สิงหาคม 2532 และมีมติเห็นชอบ หลังจากได้พิจารณาอีกครั้งหนึ่งเมื่อ 17 ตุลาคม 2532 จึงได้ประกาศเป็นนโยบายความมั่นคงแห่งชาติของไทยต่อพม่า (2532-2536) โดยมีนโยบาย 12 ข้อ คือ

1. เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับพม่า โดยยึดหลักด้วยที่ด้วยปฏิบัติ และคำนึงถึงผลประโยชน์ร่วมกัน ชัดชัดชัดแย้งและชัดเจนความระวางสงสัยโดยแสดงความจริงใจต่อพม่า
2. ไม่สนับสนุนชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่า หรือผู้ลี้ภัยทางการเมืองสัญชาติพม่า ส่วนการดำเนินการใดๆ ต่อบุคคลเหล่านี้ให้คำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างไทย-พม่า หลักมนุษยธรรม และความมั่นคงแห่งชาติควบคู่กันไป
3. ดำเนินการควบคุมชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่า และผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่าอย่างรัดกุม เพื่อไม่ให้ดำเนินการใดๆ ที่ก่อให้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของไทย และต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทย-พม่า ในกรณีที่เป็นกองกำลังชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่าติดอาวุธให้ปลดอาวุธควบคุมไว้ในพื้นที่จำกัด และผลักดันออกไปเมื่อสถานการณ์อำนวย
4. ชักจูงให้รัฐบาลพม่าสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของอาเซียนเพื่อผลประโยชน์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมร่วมกันในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
5. ส่งเสริมความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ ขยายตลาดการค้า ขยายการลงทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการประมง และการป่าไม้ ขยายการค้าบริเวณชายแดน ให้ความช่วยเหลือทาง

วิชาการ และแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม และการกีฬาระหว่างกัน

6. ส่งเสริมให้มีการเจรจาปัญหาเส้นเขตแดน ระหว่างไทย-พม่า อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีการกำหนดเส้นเขตแดนที่ถาวรระหว่างประเทศทั้งสอง

7. ร่วมมือกับพม่าในการแก้ไขปัญหายาเสพติดไทย-พม่า คุ้มครอง และให้ความปลอดภัยแก่ประชาชนไทยที่อาศัยอยู่ตามบริเวณชายแดน

8. ในกรณีที่มีการละเมิดอธิปไตยของไทยให้หาทางระงับเหตุการณ์ให้ยุติลงโดยเร็วในระดับพื้นที่ โดยใช้มาตรการจากเบาไปหนัก

9. สกัดกั้น และผลักดันผู้หลบหนีเข้าเมืองจากพม่าอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง และกำหนดแผนปฏิบัติการอย่างชัดเจน

10. ร่วมมือกับพม่าในการป้องกันและปราบปรามการค้ายาเสพติด และเคมีภัณฑ์ตามบริเวณชายแดน

11. ป้องกันการค้าของผิดกฎหมาย ที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การค้าอาวุธที่จะตกไปอยู่กับฝ่ายที่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาลไทยและรัฐบาลพม่า

12. ชี้ชวนให้ผู้นำพม่า ตระหนักถึงผลประโยชน์แห่งชาติที่จะได้รับจากการ กระจายเสรีภาพในระบบการเมืองของพม่า และการเจรจาประนีประนอมกับชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่า

ต่อมาได้มีมติสภาความมั่นคงแห่งชาติ เมื่อ 20 เมษายน 2537 ให้มีการแบ่งมอบความรับผิดชอบนโยบายความมั่นคงของชาติไทยต่อพม่า สำหรับ พ.ศ.2537-2539 ภายใต้การกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. ให้พม่าเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่ดี มีเสถียรภาพและมีความเจริญก้าวหน้า ภายใต้วัตถุประสงค์ข้อนี้ ได้กำหนดแนวการดำเนินนโยบายไว้ 3 ประการ คือ

1.1. เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้นทั้งในระดับรัฐบาล และระดับท้องถิ่น รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับกลุ่มผู้มีอำนาจของพม่า และบุคคลที่มีแนวโน้มว่าจะมีบทบาททางการเมืองในพม่าต่อไปในอนาคต โดยให้มีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบคือ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม

1.2. ชี้ชวนให้ผู้นำพม่าตระหนักถึงประโยชน์ที่จะ ได้รับจากการพัฒนาการปกครองระบอบประชาธิปไตย และสนับสนุนให้พม่าเจรจาประนีประนอมกับชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่า โดยให้มีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบคือ กระทรวงการต่างประเทศ สำนักนายกรัฐมนตรี และสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

1.3. สนับสนุนให้พม่าเข้าร่วมกิจกรรมของอาเซียน และประเทศต่างๆ ในภูมิภาค เพื่อผลประโยชน์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมร่วมกันในภูมิภาคนี้ โดยให้มีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบคือ กระทรวงการต่างประเทศ

2. เพื่อส่งเสริมให้ความสัมพันธ์และความร่วมมือกับพม่าในด้านเศรษฐกิจ วิชาการ และสังคม เป็นไปอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้นบนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วมกัน และภายใต้วัตถุประสงค์ข้อนี้ ได้กำหนดแนวการดำเนินนโยบายไว้ 4 ประการ คือ

2.1. ขยายความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจการค้ากับพม่า และขยายการลงทุนในพม่า ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงทุนในด้านพลังงาน และส่งเสริม ปกป้องคุ้มครอง และอำนวยความสะดวกให้แก่ธุรกิจไทยที่เข้าไปดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพม่าด้วยความสุจริต โดยให้มีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบคือ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

2.2. ขยายความร่วมมือและให้ความช่วยเหลือพม่าในด้านเศรษฐกิจ วิชาการ เทคโนโลยี การศึกษา การสาธารณสุข และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยให้มีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบคือ กระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานรัฐมนตรี และกรมวิเทศสหการ

2.3. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพม่าให้สอดคล้องกับความต้องการของไทยและพม่า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสร้างเส้นทางคมนาคมเชื่อมโยงกับพม่าเพื่อประโยชน์ในการขยายการค้าชายแดน การท่องเที่ยว และความสัมพันธ์ในระดับประชาชน โดยให้มีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบคือ กระทรวงคมนาคม

2.4. ร่วมมือกับพม่าในการป้องกันและปราบปรามการค้ายาเสพติด และเคมีภัณฑ์ ตามบริเวณชายแดน ทั้งในรูปทวิภาคีและพหุภาคี โดยให้มีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบคือ สำนักงานรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

3. ให้มีการจัดความหวาดระแวงและสร้างความไว้วางใจระหว่างกัน ภายใต้วัตถุประสงค์ข้อนี้ ได้กำหนดแนวการดำเนินนโยบายไว้ 5 ประการ คือ

3.1. ไม่สนับสนุนชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่าหรือผู้ลี้ภัยทางการเมืองสัญชาติพม่า ให้ดำเนินการเป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาลพม่า และไม่ให้บุคคลเหล่านี้ใช้ดินแดนไทยเป็นฐานปฏิบัติการต่อต้านรัฐบาลพม่าอย่างเด็ดขาด และให้มีการลงโทษอย่างจริงจังต่อผู้ให้การสนับสนุน ส่วนการดำเนินการใดๆ ต่อบุคคลเหล่านี้ให้คำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างไทย-พม่า หลักมนุษยธรรม และความมั่นคงแห่งชาติควบคู่กันไป โดยให้มีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบคือ กระทรวงมหาดไทย

3.2. ควบคุมชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่า หรือผู้ลี้ภัยทางการเมืองสัญชาติพม่าอย่างเข้มงวดกวดขัน เพื่อมิให้ดำเนินการใดๆ ที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของไทย และต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทย-พม่า ในกรณีที่เป็นกองกำลังชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่าติดอาวุธ ให้ปลดอาวุธ ควบคุมไว้ในพื้นที่จำกัด และผลักดันออกไปเมื่อสถานการณ์อำนวยให้ โดยให้มีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบคือ กระทรวงมหาดไทย

3.3. สร้างความเข้าใจอันดีและแสดงท่าทีที่ชัดเจนและการปฏิบัติที่ชัดเจนแก่พม่า เห็นอย่างเป็นรูปธรรมว่าไม่มีการสนับสนุนใดๆ ทั้งสิ้นต่อชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่า หรือผู้ลี้ภัยทาง

การเมืองสัญชาติพม่า ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติในพื้นที่ โดยให้มีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบคือ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงกลาโหม และกระทรวงมหาดไทย

3.4. ดำเนินการประชาสัมพันธ์และปฏิบัติการจิตวิทยาอย่างมีเอกภาพ และเป็นไปอย่างต่อเนื่องต่อกลุ่มเป้าหมายทั้งในและนอกประเทศให้มีผลในทางปฏิบัติอย่างจริงจัง เพื่อสร้างความเข้าใจในเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินนโยบายของไทยต่อพม่า โดยให้มีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบคือ สำนักนายกรัฐมนตรี คณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ คณะกรรมการปฏิบัติการจิตวิทยาแห่งชาติ

3.5. ควบคุมดูแลองค์กรพัฒนาเอกชนที่เข้ามาให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่าที่หลบหนีการสู้รบเข้ามาอาศัยอยู่ในเขตไทย ให้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ตลอดจนป้องกันไม่ให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดเข้าไปติดต่อกับชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่าในบริเวณชายแดน โดยให้มีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบคือ กระทรวงมหาดไทย

4. ให้มีความมั่นคงปลอดภัยบริเวณชายแดนไทย-พม่า ภายใต้วัตถุประสงค์ข้อนี้ ได้กำหนดแนวการดำเนินนโยบายไว้ 5 ประการ คือ

4.1. พัฒนาขีดความสามารถในการป้องกันชายแดนของไทยให้พร้อมที่จะปกป้องอธิปไตย คุ้มครอง และให้ความปลอดภัยต่อชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนที่อยู่อาศัยตามบริเวณชายแดน ในกรณีที่มีการละเมิดอธิปไตยของไทย ให้หาทางระงับเหตุการณ์ให้ยุติลงโดยเร็วในระดับพื้นที่ และใช้มาตรการจากเบาไปหาหนัก โดยให้มีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบคือ กระทรวงกลาโหม และกระทรวงมหาดไทย

4.2. เสริมสร้างการติดต่อสัมพันธ์ในระดับท้องถิ่นให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น โดยผ่านกลไกที่ทั้งสองฝ่ายได้จัดตั้งขึ้น เพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหาชายแดน สร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน และขจัดความระแวงสงสัยของฝ่ายพม่า โดยให้มีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบคือ กระทรวงกลาโหม และกระทรวงมหาดไทย

4.3. ดำเนินการสกัดกั้น ผลักดัน และควบคุมผู้หลบหนีเข้าเมืองจากพม่าอย่างเข้มงวดกวดขัน โดยให้มีการปฏิบัติอย่างจริงจังตามมาตรการดำเนินการต่อผู้หลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่า ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยเมื่อ 17 มีนาคม 2535 โดยให้มีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบคือ กระทรวงมหาดไทย

4.4. เร่งให้มีการเจรจาแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดนระหว่างกันเพื่อให้มีการกำหนดเส้นเขตแดนที่ถาวร โดยผ่านกลไกที่ทั้งสองฝ่ายได้จัดตั้งขึ้น ทั้งนี้ให้เร่งแก้ไขจุดที่เป็นปัญหาเร่งด่วนก่อน โดยให้มีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบคือ กระทรวงการต่างประเทศ คณะกรรมการพิจารณาปัญหาเขตแดนไทย-พม่า (ฝ่ายไทย)

4.5. กำกับดูแลให้การดำเนินนโยบายความมั่นคงแห่งชาติของไทยต่อพม่าเป็นไปโดยมีเอกภาพ และสอดคล้องกับผลประโยชน์แห่งชาติของไทย โดยให้มีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบคือ สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

ภายใต้กรอบนโยบายร่วมของสภาความมั่นคงแห่งชาตินี้ เป็นการกำหนดทิศทางในการดำเนินงานเพื่อให้หน่วยงานหรือองค์กรของรัฐนำไปปฏิบัติ ภายใต้ขอบเขต อำนาจหน้าที่ และบทบาทของตนเอง เพื่อให้บังเกิดเกิดผลในภาพรวม ตรงตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่จะนำไปสู่การศึกษวิเคราะห์เนื้อหาบทที่ 4 เกี่ยวกับการดำเนินนโยบาย การเกี่ยวพันอย่างสร้างสรรค์ของไทย ต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย